

Uudenmaan liitolle

Östersundom-seura ry:n lausunto Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksesta

Östersundom-seura ry on perustettu 19.2.2011 asukkaiden etujärjestöksi muun muassa edistämään paikalliskulttuuria ja valvomaan asukkaiden yhteisiä etuja ja oikeuksia liittyen asunto-, ympäristö-, ja aluepolitiikkaan, sekä toimia alueen luonnon ja kulttuurimaiseman suojelemiseksi. Seuran kannanotto keskittyy Helsinkiin kuuluvaan Östersundomin alueeseen.

Helsinki on saanut valtioneuvoston päätöksellä haltuunsa aiemmin Sipooseen kuuluneen Östersundomin. Alueen erityispiirteitä ovat kansainvälisesti arvokkaat Natura 2000 -verkostoon kuuluvat lintuvedet, metsät, sekä aikojen kuluessa muovautunut hieno kulttuurimaisema. Alueen paikallishistoria, sekä luonnon erityispiirteet ovat ainutlaatuisia elementtejä, jotka tulee säilyttää paitsi nykyisille, myös tuleville asukkaille.

Kommentteja

Maakuntakaavaehdotus pohjautuu oletukselle, että nykyisenkaltainen kehityssuunta jatkuu. Talouselämän ja asumisen oletetaan keskittyvän keskustoihin, yksityisautoilun lisääntyvän ja ihmisten uskotaan haluavan kuluttaa yhä enemmän. Kaavaehdotuksessa painotetaan kilpailukyvyn kasvua sen sijaan, että pohdittaisiin vakavasti millaisiin haasteisiin tulevaisuudessa tulee vastata. Maakuntakaavan voimassaolon odotetaan ulottuvan vuoteen 2035. Kehitys tulee olemaan todennäköisesti varsin toisenlainen kuin tähän saakka. Ilmastomuutoksen kiihtyminen vaatii kasvihuonepäästöjen voimakasta leikkausta. Energian hinta saattaa nousta voimakkaasti, ja tällöin tarvitaan energian ja ruoan paikallista tuottamista. Ihmisten ajattelumaailma ja työntekeä tapa on myös muuttumassa. Arvostetaan kestävä kehitystä ja lähipalveluja kauppakeskusten sijaan. Arvostetaan rauhallista asumista pienissä yhteisöissä, ja työtä voidaan tehdä kotoa käsin. Tämä todennäköinen kehityssuuntavaihtoehto ja asukkaiden ääni puuttuu maakuntakaavaehdotuksesta.

Tulevaisuuden asuinalue on hiilineutraali. Siinä palvelut ovat lähellä ja liikkuminen tapahtuu jalkaisin, polkupyörällä ja julkisella kulkuneuvolla. Se on omavarainen energiantuoton suhteen. Östersundom-seura ry on myös Östersundom-toimikunnalle antamassaan lausunnossa esittänyt ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä asuinalueen muodostamista.

Asukkaille tärkeät peruspalvelut, kuten terveys-, koulutus ja kulttuuripalvelut eivät ole riippuvaisia keskuksen tai kunnan koosta vaan poliittisesta tahdosta. Östersundomin pakkoliitoksen jälkeen peruspalvelujen saanti Helsingissä on huomattavasti heikentynyt verrattuna aiemmin Sipoon tarjomiin palveluihin.

Maakuntakaavaluonnoksessa on myönteistä se, että rakentamista suunnataan olemassaoleviin taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Östersundomin kaavoitus on ristiriidassa tämän määräyksen kanssa. Ennen viheralueita tulee rakentaa esimerkiksi niitä maa-alueita, jotka ovat Helsingissä autoilun käytössä.

Maakuntakaavaehdotus Östersundomissa noudattaa Östersundomin yhteisen yleiskaavan luonnosta, vaikka kaavaluonnoksessa on monia puutteita. Rakentamisen laajuutta eikä sen vaikutuksia ole riittävästi perusteltu ja selvitetty. Kaavoituksen tulee täyttää maankäyttö- ja rakennuslain sekä luonnonsuojelulain kriteerit.

Östersundomin alue on merkitty raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajamatoimintojen alueeksi. Monet alueet ovat kuitenkin luontoarvojen vuoksi sopimattomia rakentamiselle. Näitä ovat Husö, Ribbingo, Långören, Kantarnäs ja Kasaberget. Lisäksi suojelualueiden ympärille, Sipoonkorpi mukaan lukien, on jätettävä riittävät suojavyöhykkeet, joihin ei tule rakentaa. Granön ja Ribbingön välinen siltavaraus tulee poistaa kaavaehdotuksesta asukkaiden vastustuksen ja luonnonsuojeluarvojen heikentämisen vuoksi. Luonnonsuojelulain mukaiset vaikutusten arvioinnit puuttuvat kaavaehdotuksesta. Nämä arvioinnit voivat vaikuttaa kaavoitukseen suurestikin, joten maakuntakaavaa tulisi suunnitella yhtäaikaaisesti näiden arviointien kanssa. Raideliikenteeseen tukeutuvan taajamatoimintojen alueen kohdalla kaavamääräyksistä puuttuu maininta luontoarvojen huomiointivelvollisuudesta.

Viherkäytävät

On hyvä että maakuntakaavaehdotukseen on merkitty viheryhteydet Sipoonkorven ja rannikon välille. Kaavassa tulisi kuitenkin varmistaa viherkäytävien riittävä leveys, jotta ne toimisivat aitoina ekologisina käytävinä alueen eläimistöille. Viheryhteyksmerkinnän sisältöä pitäisikin tarkentaa ekologiseksi käytäväksi, jos sellainen halutaan. Käytävän tulisi myös kattaa vesialuetta siellä, missä se kulkee rannan suuntaisesti rantojen muokkaamisen torjumiseksi. Huolestuttavaa kuitenkin on, että Helsinki on alueen yleiskaavaluonnoksessa merkinnyt maakuntakaavaehdotuksen viherkäytävät pääosin rakennusmaaksi.

Maiseman ja kulttuuriarvojen huomiointi

Östersundomin asutus noudattelee vanhaa kylämäistä rakennustapaa, jossa talot on rakennettu harjanteiden rinteille metsän laitaan. Alapuolen laaksot ovat viljelysmaana. Tiestö on myös monin paikoin vanhaa. Östersundomin yhteisessä yleiskaavaluonnoksessa rakennusmaaksi on merkitty lähes kaikki rakentamiskelpoinen maa. Paikalliskulttuuri ja maisema tulee tuhoutumaan alueen raskaassa kaavoituksessa, jota edistetään vastoin asukkaiden toiveita. Kaavakartalla jotkut keskustatoimintojen kohdemerkinnöistä peittävät kokonaan tai osittain alleen ”valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen” (RKY 2009 ja 1993) inventointiin sisältyviä kohteita tai alueita. Ongelma on merkintätekniinen. Nämä kohteet on luetteloitu kaavamerkinnot ja -määräykset vihkon lopussa, ja ne on huomioitava suunnittelussa sekä yhteensovittava keskustatoimintojen maankäytön kanssa. Keskeistä on kulttuuriympäristön arvokkaiden ominaispiirteiden tunnistaminen ja merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen turvaaminen.

Liikenne

Lähes kaikki rakennettava alue määritellään perustumaan maakuntakaavaehdotuksessa esitettyyn raideliikenteeseen. Taloudelliset syyt voivat viivästyttää metroa koskevaa päätöstä ja muut liikennesuunnitelmat saattavat tulevaisuudessa voittaa joustavuudessa, taloudellisuudessa ja ekologisuudessa metron ja jopa raitiovaunun kaupunkiliikenteessä. Raideratkaisua koskevaa sitovaa päätöstä ei tulekaan asettaa ehdoksi Östersundomin rakentamisen aloittamiselle. Myös tehostetun rakentamisen alueiden merkitseminen on pääkaupunkiseudun kuntien kohdalla tarpeetonta ohjaamista ja saattaa rajoittaa tulevaa kehittämistä. Maakunnallisesti näiden tehostetun rakentamisen alueiden sijainnilla kaupungin sisällä tuskin on merkitystä.

Metrorata noudattaa Östersundomin yhteiseen yleiskaavaluonnokseen merkittyä linjaa. Metroradan vaikutuksia ei kuitenkaan ole maankäyttö- ja rakennuslain vaatimusten mukaisesti selvitetty. Liikennesuunnitelmat tulisi suunnitella yhtäaikaaisesti näiden selvitysten kanssa. Östersundom-seura ry ei pidä metroradan rakentamista perusteltuna, kuten se on aiemmassa lausunnossaan Östersundom-toimikunnalle esittänyt. Kaavassa voisi myös mainita ohjeellisen linjauksen merkinnän selityksessä, että se ei pois sulje alueellista kevyempää raidevaihtoehtoa (pikaraitiotie).

Pääkaupunkiseudulla on käynnissä ratahankkeita, kuten Kehärata ja Pissararata. Juna on Helsingin metroa nopeampi eikä välttämättä vaadi kalliita asemia. Verkostomaisen rataverkon luominen nykyisiä ratoja yhdistämällä loisi sujuvan,

aidosti asukkaita palvelevan liikennemuodon, jota voisi täydentää paikallisilla kevyemmällä raidevaihtoehdoilla. Heli-radan varaus maakuntakaavassa antaa jo tälle suuntaa.

Kaupan sijoittuminen

Östersundomiin on merkitty yksi seudullinen kauppakeskus. Se tulee lisäämään yksityisautoilua aluella. Yksityisautoiluun perustuvaan liikkumisen kasvuun ei löydy tulevaisuudesta perusteluja. Sipoon kunnan hanke Itäsalmen kauppakeskuksen rakentamiseksi lähes samaan paikkaan kumottiin jo aiemmin asukkaiden ja Ympäristöministeriön toimesta muun muassa alueen luonnonsuojeluarvojen heikentämisen vuoksi. Tilanne ei ole tältä osin muuttunut, joten kauppakeskus on syytä poistaa kaavaluonnoksesta.

Terveisin

Östersundom-seura ry
info@ostersundom-seura.fi
Puh. 046 564 0210
www.ostersundom-seura.fi